

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ PROFESINĖS ETIKOS TARYBOS

SPRENDIMAS NR. 2022/12.1

2022-12-16, Vilnius

Lietuvos architektų rūmų (toliau – **Rūmai**) Profesinės etikos taryba (toliau – **PET**) išnagrinėjo J. D. (toliau – **Pareiškėja**) skundą dėl architektų Virginijaus Gaidžio ir Vytauto Martinonio (toliau – **Atsakovai**) galimai padarytų profesinės etikos pažeidimų (toliau – **Skundas**).

Skundas išnagrinėtas ir sprendimas priimtas 2022-12-16 vykusio PET posėdžio metu. Nagrinėjant Skundą ir priimant sprendimą dalyvavo PET nariai Darius Juškevičius (pirmininkas), Andrius Bakšys, Dainius Čepurna, Donatas Laucius, Kęstutis Lupeikis. Posėdžio pirmininkas – PET pirmininkas Darius Juškevičius, PET sekretoriaus funkcijas posėdyje atliko Lietuvos architektų rūmų (toliau – Rūmai) teisininkas Justas Laurinčiukas. PET posėdyje paaiškinimus žodžiu teikė Atsakovai.

I. Pareiškėjos skundo esmė

Rūmai 2022-10-04 gavo Pareiškėjos Skundą, kuriuo Pareiškėja kreipėsi dėl Atsakovų profesinės etikos. **Skunde dėl Atsakovų profesinės etikos Pareiškėja nurodė, kad:**

1. Įtaria, jog tarp Atsakovų ir nekilnojamojo turto pardavėjo, iš kurio Pareiškėja įsigijo turto, buvo komercinis susitarimas, susitariant, kad architektas V. Martinonis brėžinyje pažymėtų automobilio stovėjimo vietos Nr. 20 pradžią ant važiuojamosios bendro naudojimo sklypo žemės dalies, tyčia paliekant laisvą 3 m erdvę, tokiu būdu suteikiant galimybę statytojams suformuoti ir parduoti automobilio stovėjimo aikštelėje dar dvi papildomas vietas. Pareiškėja mano, kad architektas V. Martinonis, architektas Virginijus Gaidys pažeidė Europos architektūros paslaugų teikėjų etikos kodekso (toliau – Etikos kodeksas) eilę principų taikymo atvejų, t.y. 1 principo 1.4, 2 principo 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 taikymo atvejus, 3 principo 3.1, 3.5, 3.6, 3.9, 3.14 taikymo atvejus, taikymo atvejus, 4 principo 4.1, 4.3. taikymo atvejus, todėl prašo PET ištirti šiuos galimus etikos pažeidimus.

II. Atsakovų paaiškinimų esmė

2022-12-14 ir 2022-12-15 Atsakovai pateikė paaiškinimus raštu, kuriuose nurodė, jog:

Tarp statytojo ir Atsakovų buvo sudaryta atlygintinė projektavimo rangos darbų sutartis, jokių kitų susitarimų nebuvo sudaryta, neigia, kad pažeidė Europos architektūros paslaugų teikėjų etikos kodekso principus. Nurodė, kad buvo išleisti STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ pakeitimai, kuriais vadovaujantis 2021 metais kovo mėnesį, statytojo prašymu, parengė minėto projekto sklypo plano laidą A. Buvo priimtas sprendimas, vidiniame kieme panaikinti parkavimo vietas, taip užtikrinant mažesnį triukšmo lygį ir saugumą, vidinio kiemo dalyje, kur įrengta vaikų žaidimo aikštelė, sporto aikštelė ir ramaus poilsio zona. Vadovaujantis STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ pakeitimais, panaikintos 3 parkavimo vietos buvo suprojektuotos šalia pastato Nr. 1 (šiuo metu suprojektuoti 9 butai), lygiagrečiai pravažiavimo atžvilgiu, taip pat buvo praplatinta įvažė, kad būtų patogiau parkuoti automobilius. Sprendiniai buvo suderinti su statytoju ir sklypo plano brėžinys laida A, buvo perduotas užsakovui. Atsakovai nebuvo samdyti atlikti projekto autorinę priežiūrą, todėl neturėjo teisės įtakoti statybų eigą. Mano, kad kę statytojas pastatė ir pardavė Pareiškėjai yra jų tarpusavio teisiniai santykiai, o ne Atsakovų.

2022-12-16 PET posėdžio metu Atsakovų papildomai teikti papildomi paaiškinimai:

Paaiškino, kad nuo pat pradžių parkavimo vieta buvo numatyta pagal pirminį projektą, o pirkimo-pardavimo procesuose Atsakovai nedalyvavo. Paaiškino, kad projekto laida A buvo išleista tikslu patikslinti parkavimo vietų išdėstymą.

III. Aktualios profesinės etikos nuostatos

Pareiškėja nurodė, jog Atsakovai galimai pažeidė Etikos kodekso 1 principo („Bendrieji įsipareigojimai – integralumas, kompetencija ir profesionalumas“) 1.4. taikymo atvejį, t.y. „Kai darbus architektūros paslaugų teikėjo vardu vykdo samdomas darbuotojas ar kitas asmuo, tiesiogiai vadovaujant architektūros paslaugų teikėjui, tokių paslaugų teikėjas yra atsakingas už tai, kad toks asmuo kompetentingai atliks patikėtą užduotį ir bus deramai prižiūrimas“, 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 taikymo atvejus, t.y. visi architektūros paslaugų teikėjai privalo gerbti ir padėti išsaugoti bei puoselėti visuomenės, kuriai jie projektuoja pastatus, aplinką ir vertybių sistemą, gamos bei kultūros paveldą. Kurdami aukščiausios kokybės projektus, jie stengiasi ne tik nuosekliai gerinti aplinką, bet ir bendruomenės gyvenimo kokybę bei gyvenamąją teritoriją, ypač atsižvelgdami į efektyvų žaliavų naudojimą. Jis apima energijos taupymą, vandens konservavimą, atliekų ir išmetamojo anglies dioksido kiekio mažinimą pasaulio klimato kaitos kontekste, suvokiant savo darbo įtaką visiems tiems, kurie, tikėtina, naudosis jų darbo rezultatais arba jais gėrėsis. Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas neteikia, nereklamuoja ir nepristato klaidinančios ir apgaulingos informacijos apie save ar savo profesines paslaugas bei neleidžia taip elgtis kitiems, nepriklausomai nuo to, kieno vardu veikiama. Architektūros paslaugų teikėjai visuomet stengiasi vengti su jų profesiniais įsipareigojimais nesuderinamų situacijų arba situacijų, kurios galėtų paskleisti abejonių dėl jų nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo. Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas nerengia jokio raštiško ar kitokio pobūdžio dokumento, neremia jo rengimo ir nesutinka su juo, jei dokumentas prieštarauja turimai informacijai ar profesionaliai nuomonei, arba jei žinoma, kad toks dokumentas yra klaidinantis ar neobjektyvus kitų atžvilgiu, ar kaip nors kitaip diskredituojantis profesiją, klientą ar vartotoją. Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas neremia, neskatina ir nesutinka su jokiais veiksmais, kurie galėtų padėti įvykdyti nusikaltimą ar paskatinti neetišką elgesį, arba gali būti norima nuslėpti ar užmaskuoti finansinių ar išdo operacijų klaidas ar pažeidimus. Visi architektūros paslaugų teikėjai laikosi šio etikos kodekso, taip pat ir etikos kodeksų bei įstatymų, taikytinų priimančioje valstybėje teikiamoms ar numatytoms teikti architektūros paslaugoms. 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“), 4.1, 4.3. taikymo atvejus, t.y. visi architektūros paslaugų teikėjai plėtoja savo profesinę veiklą, išlikdami nepriklausomi, nešališki, dori, garbingi, sąžiningi, užtikrindami savo veiklos konfidencialumą ir vientisumą. Visi architektūros paslaugų teikėjai stengiasi savo veiksmais prisidėti prie šios profesijos žmonių nepriklausomumo, nešališkumo, savigarbos, sąžiningumo ir principingumo stiprinimo ir užtikrinti, kad jų atstovų ir darbuotojų elgesys neprieštarautų šiam kodeksui ir bet kuris asmuo, turintis verslo ryšių su kuriuo nors architektūros paslaugų teikėju, galėtų būti tikras, kad bus apsaugotas nuo nekompetentingumo ar suklastotų arba klaidinančių dokumentų.

IV. Sprendimui reikšmingos aplinkybės

PET išnagrinėjo Skundą, išklausė Atsakovų paaiškinimų ir priimdama sprendimą rėmėsi šiomis aplinkybėmis:

- a) Atsakovų pateiktose projekto rengtose laidose nebuvo nurodyta įvažiavimo į parkingą ir automobilių aikštelę faktinio nuolydžio, kuris pagal pateiktą informaciją egzistuoja;
- b) Galimi pažeidimai nagrinėtini tik vieno iš atsakovų (V. Martinonio) atžvilgiu, nes jis yra laikytinas architektu ir faktiniu paslaugų teikėju nagrinėjamu atveju.

V. Sprendimo argumentai

Įvertinus pateiktą informaciją ir duomenis PET nariai nustatė, kad projekto laidose nebuvo nurodytas faktinis nuolydis įvažiavime į statinio automobilių aikštelę, kas galimai galėjo klaidinti tame pastate įsigytų parkingų pirkėjus, kurie galėjo manyti, kad įvažiavimas yra lygus, be nuolydžio. PET taip pat nustatė, kad galimi

pažeidimai nagrinėtini tik vieno iš atsakovų V. Martinonio atžvilgiu, nes jis yra laikytinas architektu ir faktiniu paslaugų teikėju nagrinėjamu atveju, kadangi kitas architektas – V. Gaidys yra įmonės, su kuria statytojas buvo sudaręs projektavimo rangos darbų sutartį, direktorius. Taip pat PET nustatė, kad Etikos kodekso 3 principo („Įsipareigojimai klientui“) nurodyti taikymo atvejai nagrinėjamu atveju nėra apskritai taikytini ir nagrinėtini, nes Pareiškėja nėra tiesioginė Atsakovo klientė. Dėl Etikos kodekso 1 principo („Bendrieji įsipareigojimai – integralumas, kompetencija ir profesionalumas“) 1.4. taikymo atvejo PET nenustatė elementų dėl architektūros paslaugų teikėjo netinkamos kontrolės. Dėl Etikos kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.1, 2.2, 2.3, 2.5 ir 2.6 taikymo atvejų PET nenustatė, kad Atsakovas negerbė ir nepadėjo išsaugoti bei puoselėti visuomenės, kuriai jis projektuoja pastatų, aplinkos ir vertybių sistemas, gamos bei kultūros paveldo, nenustatė, kad Atsakovas kurdamas projektą nesistengė ne tik nuosekliai gerinti aplinką, bet ir bendruomenės gyvenimo kokybę bei gyvenamąją teritoriją, ypač atsižvelgdamas į efektyvų žaliavų naudojimą. Taip pat PET nenustatė pagal pateiktą informaciją ir duomenis, kad Atsakovas buvo su jo profesiniais įsipareigojimais nesuderinamose situacijose arba situacijose, kurios galėjo paskleisti abejonių dėl jo nepriklausomumo, nešališkumo ar sąžiningumo, kadangi nebuvo pateikta jokių tai patvirtinančių patikimų duomenų. PET nariai nenustatė, kad Atsakovas galėjo remti, skatinti ir sutikti su veiksmais, kurie galėtų padėti įvykdyti nusikaltimą ar paskatinti neetišką elgesį, arba kuriai galėjo norėti nuslėpti ar užmaskuoti finansinių ar išdo operacijų klaidas ar pažeidimus.

Visgi PET nustatė, jog kadangi PET prieš posėdį pateiktose projekto rengtose laidose nebuvo nurodyta įvažiavimo į parkingą ir automobilių aikštelę faktinio nuolydžio, kas galimai galėjo suklaidinti parkingo pirkėjus dėl patekimo į šią teritoriją, įskaitant ir Pareiškėją, laikytina, kad tokiu būdu Atsakovas, kaip architektūros paslaugų teikėjas, parengė toje apimtyje klaidinančio pobūdžio dokumentą, todėl vertintina, kad pažeidė Etikos kodekso 2.4 p., kuris nurodo, jog: *„Nė vienas architektūros paslaugų teikėjas nerengia jokio raštiško ar kitokio pobūdžio dokumento, neremia jo rengimo ir nesutinka su juo, jei dokumentas prieštarauja turimai informacijai ar profesionaliai nuomonei, arba jei žinoma, kad toks dokumentas yra klaidinantis ar neobjektyvus kitų atžvilgiu, ar kaip nors kitaip diskredituojantis profesiją, klientą ar vartotoją“*.

Toliau PET nariai nenustatė 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“), 4.1, 4.3. taikymo atvejų pažeidimo, todėl plačiau nepasisakė.

Nutarta:

- Etikos kodekso 1 principo („Bendrieji įsipareigojimai – integralumas, kompetencija ir profesionalumas“) 1.4 taikymo atvejis. Nutarta: nepažeidė (vienbalsiai).
- Etikos kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.1 taikymo atvejis. Nutarta: nepažeidė (keturi PET nariai balsavo „prieš“, vienas – „už“).
- Etikos kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.2 taikymo atvejis. Nutarta: nepažeidė (vienbalsiai).
- Etikos kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.3 taikymo atvejis. Nutarta: nepažeidė (keturi PET nariai balsavo „prieš“, vienas – „už“).
- Etikos kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.4 taikymo atvejis. Nutarta: Atsakovas V. Martinonis pažeidė (vienbalsiai).
- Etikos kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.5 taikymo atvejis. Nutarta: nepažeidė (keturi PET nariai balsavo „prieš“, vienas – „už“).
- Etikos kodekso 2 principo („Įsipareigojimai visuomenės labui“) 2.6 taikymo atvejis. Nutarta: nepažeidė (keturi PET nariai balsavo „prieš“, vienas – „už“).
- Etikos kodekso 3 principo taikymo atvejais. Nutarta: netaikytini atvejai (vienbalsiai).
- Etikos kodekso 4 principo („Įsipareigojimai profesijai“) 4.1 taikymo atvejis. Nutarta: nepažeidė (vienbalsiai).

- Etikos kodekso 4 principo („Isipareigojimai profesijai“) 4.3 taikymo atvejis. Nutarta: nepažeidė (vienbalsiai).

PET pirmininkas Darius Juškevičius

Posėdžio sekretoriaus funkcijas atliekantis _____ Justas Laurinčiukas